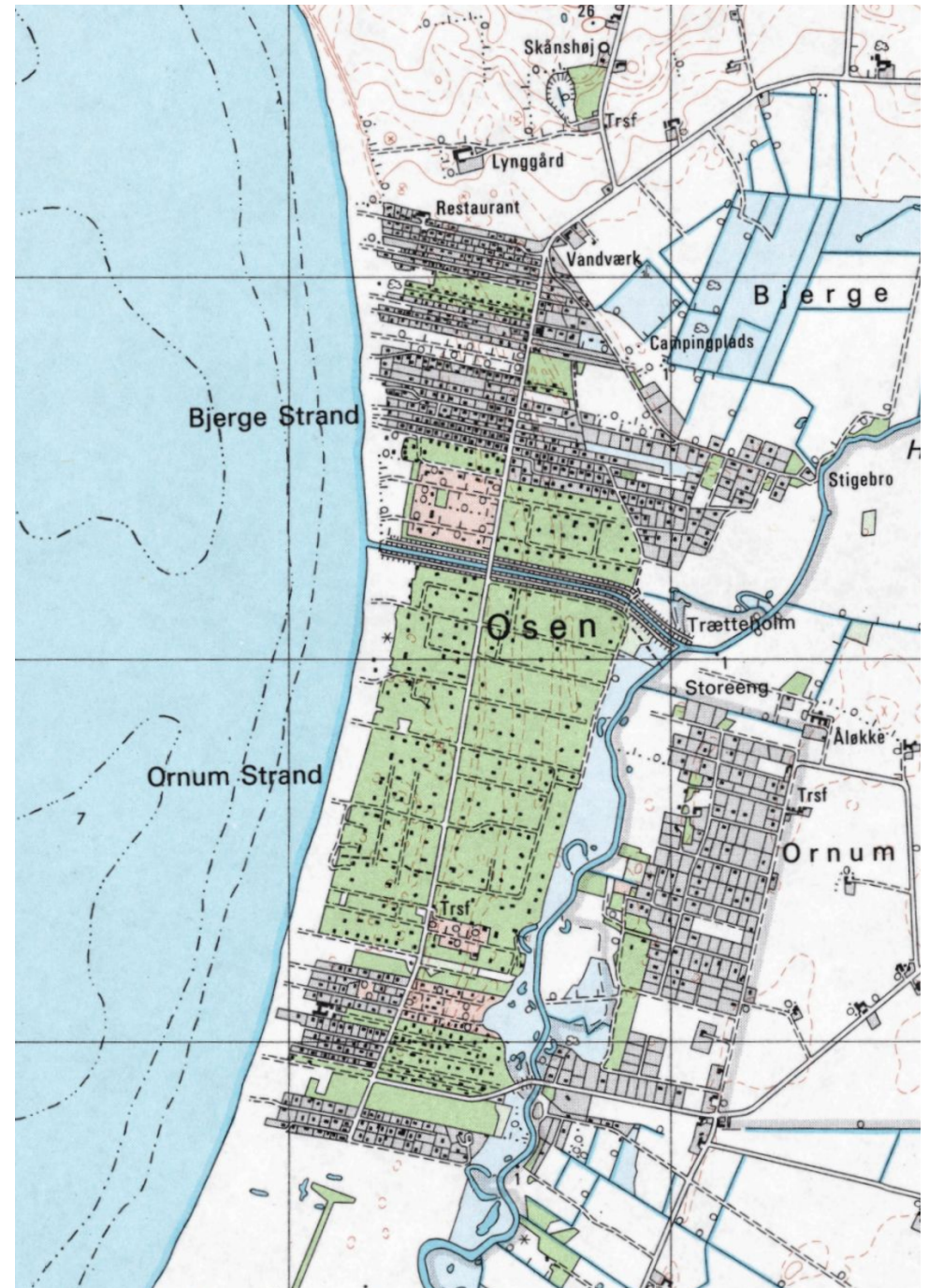

Ågård's Ejerlaug

At have sommerhus i en plantage.

Plantagen på Ornum Strand

Historien om beplantningen i Ågårds Ejerlaug går over 100 år tilbage. Inden sommerhusgrundene i ejerlauget i 1964 blev udstykket fra godset Aagard ved Gørlev, stod der på arealet en fyrretræsplantage. Denne plantage var blevet rejst i 1918 som fredskov, hvilket betød, at godset Aagard jf. Fredskovforordningen af 1805 forpligtede sig til permanent skovdrift på arealerne, mod at modtage statsligt tilskud til etableringen af plantagen. At arealet i dag ikke længere er fredskov, skyldes en dramatisk hændelse d. 1. august 1948. Det havde denne sommer været usædvanligt tørt, og op ad eftermiddagen blev der slået alarm – plantagen brændte. Politiet mente at brandårsagen var et henkastet cigaretskod, og ilden endte med at sluge over 20 hektar af fredskoven. Fredskovsplikten blev aflyst mod at der etableredes et tilsvarende skovareal et andet sted i Danmark. Plantagen blev dog genetableret uden fredskovspligt, og i 1964 kunne godset Aagard udstykke sommerhusgrundene der blev til Ågårds Ejerlaug.

Da udstykningen fandt sted, bestod plantagen overvejende af fyr med arterne skovfyr, østrigsk fyr og bjergfyr. Indblandet heri var der sitkagran, rødgran, douglas, stilkeg, vintereg og birk. Det var kombinationen af den smukke plantage og den dejlige strand, der gjorde udstykningen attraktiv, og derfor blev der i udstykningsdeklarationen fastsat, at hele området fortsat skulle have præg af plantage.

I deklarationen står der under punktet "Beplantning og hegn":

"Parcelejerne er pligtige til at sørge for, at karakteren af den nuværende beplantning på parcellerne bevares, således at det tilstræbes, at der stedse finder en passende – til den nuværende svarende – bestand af såvel høj som lav beplantning"

Træer vokser og bliver høje, nogle kan blive syge og skal fældes og andre vælter måske i en storm. Hvorledes bibeholder man så en karakter, der er under stadig udvikling, således at hele området også fremover vil fremstå attraktivt?

Det vigtigste er at vise den gamle beplantning respekt. Det er og var den beplantning, der gør hele området til en perle i det vestsjællandske. Dernæst er det, når de gamle træer skal afløses, vigtigt at bruge de træer og buske, der har været plantet i den oprindelige plantage.

Den oprindelige beplantning

Udstykningsdeklarationen fastsætter som nævnt, at parcelejerne er forpligtede til at sørge for at karakteren af den "nuværende" beplantning bevares. Med nuværende må forstås den ved tidspunktet for udstykningen nuværende beplantning, altså plantagens oprindelige præg. Parcelejerne må derfor tilstræbe at man ved nyplantninger holder sig til de oprindelige arter, for dermed i fremtiden at kunne bibeholde det smukke plantageudtryk.

Skovfyr

Skovfyrren udmærker sig med sin flotte orange stamme. Det er en af de helt karakteristiske træer i beplantningen. Skovfyrren tillader en stor mængde lys at komme igennem og den er derfor velegnet at have, hvor man ønsker at underplante med mindre buske og træer. Rødderne går meget dybt og derfor klarer den sig godt i konkurrence med andre træer, men også hvis der er græs eller lyng i bunden.

Vintereg

Vintereg ligner den almindelige stilkeg, men i modsætning til denne beholder den bladene på om vinteren. Den er derfor god at bruge, når man ønsker læ for vind og indkig hele året. På tysk kaldes vintereg for Sandeiche, fordi den trives godt på sandjord.

Østrigsk fyr

Østrigsk fyr er en træart, der klarer sig fantastisk godt i kystnære områder, hvor den på trods af vind og salt kan vokse sig høj og ret. På latin hedder østrigsk fyr *Pinus nigra*. Nigra (sort) hentyder til den sorte bark hvorpå man kan skelne den fra skovfyrrens lyse næsten orange bark. Nålene er desuden lange og kraftige, så træarten i ungdommen kan danne helt tætte bevoksninger.

Stilkeg

Stilkeg ligner vintereg, men smider bladene om vinteren. Karakteristisk for begge arter det dog, at de lader meget lys passere løvet, og derfor skaber egetræet en lys skovbund fuld af liv og underopvækst, hvor mindre buske også kan trives. Egen er dog selv forholdsvis lyskrævende, og bør derfor ikke plantes under skyggende træarter som gran.

Sitkagran

Sitkagranen er vor mest hårdføre og robuste gran, og trives uden problemer i en kystnær plantage, hvor saltsvidning og vindpåvirkning kan være væksthæmmende faktorer. Nålene er usædvaneligt stikkende, og den kaldes derfor også for tidselgran. Er der noget hjortevildt kan man roligt plante sitkagran, da vildtet normalt ikke spiser træets knopper.

Douglasgran

Douglasgran stammer fra Nordamerika, og kan med sin imponerende tilvækst blive over 50 m høj og metertyk under de rette vækstvilkår. Danmarks højeste træ er en douglasgran på over 52 meter. Som ungt træ kræver den forholdsvis beskyttede vækstforhold for at trives, så den bør ikke plantes i første række mod vandet.

Rødgran

Rødgran er navngivet efter den karakteristiske røde bark på de unge stammer. Det er de danske skoves mest almindelige træart, og også hyppigt brugt som juletræ i de danske hjem. Det er i ungdommen en stærkt skyggende træart, som ikke tillader megen underopvækst, men med alderen giver den mere lys til skovbunden, hvor urter som bl.a. skovsyre dermed kan indfinde sig.

Almindelig bjergfyr

Bjergfyrren er et lille, flerstammet nåltræ, som velsagtens kan ses som indbegrebet af klitplantagernes træart. Planter bjergfyrren tæt kan den danne et næsten uigennemtrængeligt krat, men står den solitært er den med sin unikke skudbygning et ualmindeligt smukt træ.

Vortebirk

Birketræet er med sin karakteristiske sort-hvide bark og lette lyse løv et af vore mest elegante træer. Løvet lader meget lys passere, men samtidig er træet også forholdsvis lyskrævende. Plant derfor birk et sted med rigeligt lys.

Røn

Rønnebærtræet er et træ med en stor herligheds-værdi. Med sit lette løv, smukke hvide blomsterstande og iøjnefaldende røde rønnebær er træet en prydding i landskabet. Den store mængde bær træet producerer er også til glæde for fugle, især drosler og solsorte.

Dunet gedeblad

Gedeblad er en kraftig og bred busk, som trives godt i skyggen fra andre træer. Den kan derfor underplantes hvor man vil give læ og forhindre indkig. Sætter flotte røde bær, som desværre er meget giftige.

Taks

Taks er i dag mest kendt som et kirkegårdstræ, men historisk set har taks pga. veddets egenskaber været brugt som træ til buer, og anses stadig som det uovertrufne buetræ. Taks er vores mest skyggetållende træ, og fungerer derfor godt som underbeplantning, da det typisk vokser som en tæt grenet busk på 3-5 m.

Et par plantetips

Når I på planteskolen henter nye planter til jeres grund, vil disse typisk leveres som klumpplanter, hvor plantens rodklump fastholdes af net eller lærred. Det er essentielt for plantens fortsatte trivsel og vækst, at den plantes korrekt. Dette er ikke svært, blot følgende vejledning følges.

1. Planternes klump sænkes under vand i 20 minutter. Det net, der fastholder rodklumpen, skal ikke fjernes.
2. Der graves et stort plantehul 2-3 gange så stort som planteklumpen
3. Fyld den løse muld tilbage i plantehullet så hullet er 5 cm dybere end planteklumpens højde
4. Placer klumpen centralt i hullet, fyld hullet op med jord og træng denne til, så den har god kontakt til klumpen.
5. Fyld hullet op med vand og efterfyld til jorden er gennemvådet i hele plantehullet
6. Fyld efter så der er 2 cm jord ind over klumpen.

Et billigere alternativ til klumpplanten er en barrodsplante, hvor planterne leveres uden jord på rødderne. Dette bliver oftest brugt ved mindre planter på omkring 50 cm højde.

Ved plantning af barrodsplanter er det vigtigt, at jorden er helt ren for græs og andet ukrudt inden plantning. Når planten er sat i jorden skal man trampe hårdt på jorden, så eventuelle luftlommer ved rødderne bliver ødelagt.

Når man planter, er det godt at have god tålmodighed. Det er altid hårdt for en plante at blive taget op i planteskolen og plantet ud i haver og natur. Jo større planterne er, jo mere vand skal rødderne suge op og i en tørkeperiode vil små planter altid have nemmere ved at klare sig end store.

Der er derfor en stor sandhed i de gamle ord:

Plant et træ og få en pind. Plant en pind og få et træ.

Underforstået at de store flotte planter man kan købe altid har sværere ved at klare sig end en lille undselig pind.

Et par plantetips - fortsat

Det er vigtigt at plante på en årstid, hvor planterne er i hvile og deres vandforbrug derfor er lavt, altså enten om efteråret eller tidligt om foråret helst før 15. april. Overalt i vores område er jorden meget let sandjord, der ikke holder godt på vandet i løbet af en tør sommer. Derfor bør plantearbejdet her udføres meget omhyggeligt.

Lidt om vedligehold

I de første år efter plantning er de små planter meget udsat for konkurrence fra ukrudt. Både det der skygger, men også det lave ukrudt, der stjæler vand og næring fra de nyplantede planter. Det nytter derfor ikke meget kun at slå ukrudtet omkring planterne. Så vokser det bare videre og bruger det vand vores træer skulle have. Derfor skal der luges, så planterne har en lille ukrudtsfri cirkel, hvor de kan gro uden konkurrence.

Og lidt om vildtet

Både råvildt, kronvildt og harer trives godt i området og alle 3 arter er rigtig hårde ved nyplantninger. Harene bider med deres skarpe tænder hele årsskuddet over, råvildtet spiser gennem vinteren mange af de knopper, der til foråret skulle blive til flotte skud og kronvildtet kan med deres mange kræfter skrælle barken af træerne. De vildtafvisende arter sitkagran og dunet gedeblad er gode at bruge, hvis man er meget plaget af vildt, men ellers er der ikke så meget andet at gøre end ved hjælp af hegn at holde vildtet væk. Et gammelt husråd er at udlægge hår omkring planterne. Lugten af menneske skulle så holde vildtet væk, men virkningen har vist sig kun at holde få dage.

Folder udarbejdet af Klaus Falk-Sørensen & Frederik Falk-Sørensen

Falk Skov Have Landskab

20 22 44 93

klaus@skovfalk.dk

Udgivet af Ågårds Ejerlaug, marts 2020